

Становище
от проф. д-р Елена Георгиева
на дисертационния труд на Цветанка Христова Панчева,
на тема
„Краезнанието в България : библиографско-книговедски подход”
за придобиване на научната степен
„доктор на науките”
в професионално направление
3.5. Обществени комуникации и информационни науки(Книгознание,
библиотекознание и библиография)

Актуалност и значимост на разработваната тема

Иска ми се да започна малко нестандартно като кажа, че отдавна не съм изпитала такова удоволствие от запознаване с дисертационен труд в българската библиотечна наука, който обхваща широки хронологични граници и дава повод за самочувствие, патриотизъм и българска идентичност в глобализацията се свят.

Избраната тема е актуална с оглед на спецификата и многоаспектността за съхраняване на самобитната култура, от една страна, и поради наложилата се напоследък линия на задълбочено и многостранно изследване и анализ на практическите потребности на обществото, от друга. Навлизането на новите информационни технологии с техните модерни носители променя динамично заобикалящата ни информационна среда и поставя непрекъснати предизвикателства за актуализиране на автентичната културна среда. Изборът на темата е продиктуван и от необходимостта да се направи едно по-цялостно описание и систематизиране на краеведската книжнина, на частични, ограничени и конкретни краеведски изследвания, извършени от други български учени в различните периоди от нейното зараждане, разцвет, трансформации и ги е надградила. Дисертационният труд като цяло представляват първи опит у нас да се обхване комплексно, задълбочено и изчерпателно един изключително актуален социален проблем. Нейната актуалност следва да се търси в предлагането на нов подход към краезнанието като информационен ресурс за широк достъп до местното културно наследство, като източник на познание и информация, съдействащи за запазване на локалната идентичност в условията на глобализация.

Научни резултати и приноси на дисертационния труд

Актуалността на изследването на феномена краезнание е безспорна, представена в настоящия дисертационен труд, който е с обем от 347 страници. Структурата на представеното изследване обхваща четири глави, Увод, Заключение, Приноси на дисертационното изследване, Библиография, съдържаща: електронни ресурси (дигитални библиотеки, сайтове, отделни електронни публикации – на кирилица и на латиница),

библиографски източници, използвана литература на кирилица и на латиница, списък на таблиците и фигурите в текста на изложението, списък с публикации по темата на дисертационния труд.

Без преувеличение може да наречем изследването фундаментален труд, който изследва развитието на краезнанието в България и краеведската книжнина, определена като „най-трайният и съхранен във времето белег за краеведска изследователска и популяризаторска дейност,, от първите негови проявления по време на Българското възраждане до края на 2017 г. Използваната комплексна методология се базира на библиографска основа. Изложението на текста следва логиката на амбициозната творческата задача.

В Глава първа. Възникване и развитие на краеведската книжнина през Възраждането са представени сведения за 760 населени места краеведските публикации. Особено ценна връзката с приноса на българските крижовници от този исторически период. Следва да се отбележат специфичните проявления на краеведската книжнина през Възраждането: описания на отделни селища и региони чрез историко-географски и статистико-демографски извори и развитието на етнографските, фолклористичните и езиковите проучвания, представящи най-важните възрожденски събития.

В Глава втора. Разцвет на краеведската книжнина в периода на новата българска история (от Освобождението до края на Втората световна война) е открояна обща библиографско-статистическа картина, базирана на данни от ретроспективната национална библиография. Важен акцент при анализа на краеведската продукция е свързан със зараждането и развитието на периодичния печат и установените 263 селища в България, в които се издават периодични издания, включително такива с местна тематика. Особено ценна е обобщената и значителна по своя обем статистическа и библиографска информация за краеведските публикации, която до този момент не е проучвана така детайлно от изследователите на краезнанието в България. Тези резултати са особен приносен момент на дисертационния труд за широкото тематично поле и интердисциплинарният характер на краеведските изследвания в България.

В Глава трета. Особенности на краеведската книжнина в периода на тоталитарно управление (1944-1989) са изясняни на поредните изменения в дискурса и методологията на краеведските изследвания, поставени в пряка зависимост от идеологията на новата власт, от наложената от нея цензура и регулаторни механизми, осъществявани чрез партиен, държавен и обществен контрол.

В Глава четвърта. Развитие на краеведската книжнина в периода на демократични промени (1990-2017) е представен новият подход към краеведските изследвания, свързан с теоретико-методологичното преосмисляне на краезнанието, с еманципирането му от историческите

дисциплини, с издигане отново като водеща негова платформа интердисциплинарността. Представената картина на краеведската книжнина по вид, тематика, количество и научност е ценен източник за изследователите от различните научни области, които се занимават и с проучвания, базирани на местни извори.

Авторефератът вярно, коректно и пълно отразява същността на дисертационния труд, като дава обширна информация за същността на изследването, като е разгърнат на 42 страници. Публикациите ѝ са на високо научно-теоретично равнище и демонстрират широката обща и професионална култура на авторката, познаване на основните източници по изследваните от нея проблеми, самостоятелност и иновативност на мисленето, резултатно съчетаване на теоретични и практически аспекти в изследователската работа, коректност и добросъвестност при цитиране и използване на теоретични източници. Приносните моменти са коректно формулирани, някои от които са: за пръв път краезнанието в България е разгледано чрез библиографски описаната книжнина и периодичен печат, което дава възможност за сравнения и обобщения на данни, базирани на функциите на Националната библиография на България; краезнанието като научнаизследователска област от контекста на развитие на подобни изследвания във водещи европейски държави, към което насочват иновативността на подходите и трактовките на утвърдили се през годините възгледи на многобройни изследователи от Запад и Изток. В този смисъл настоящето изследване би могло да бъде продължено на базата на сравнителен анализ между традиционната краеведска информация, заложена в краеведската библиография, наличните първоизточници в регионалните библиотеки и натрупаните масиви от електронни краеведски документи. Научноприложните приноси могат да подпомогнат последващи краеведски изследвания и курсове по „Краеведска библиография” и „Дигитализация на културното наследство” в различните степени на специалността „Библиотечно-информационни науки”.

Изследователската работа и научните приноси аз приемам напълно, които са ново доказателство за стремежа към дълбоко вникване в социологическите и комуникационни аспекти на краезнанието в България. Посочените приносни моменти говорят за добра способност за самооценка от страна на изследователката.

Дисертационният труд на доц. д-р Цветанка Панчева представлява оригинално и приносно изследване, което освен чисто теоретична има и практико-приложна стойност. За изследователския стил на доц. Цв. Панчева са характерни стремежът към проникване в същността на проблемите, използването на цялостната многобагрена палитра от натрупани знания в дадената област. весто владеене на изследователския

инструментариум , което позволява да се постигне дълбочина и плътност на историческата картина за краеведската книжнина у нас. Авторката е демонстрирала сериозни научни познания и критичен поглед към изследването на краеведската книжнина.

Нямам генерални несъгласия с авторката по представения изследователски труд на Цв. Панчева, която е изследовател с доказани качества – оригиналност, иновативност, задълбоченост, компетентност, отдавна и по разнообразни начини е доказала себе си като професионалист.

Препоръка

Както вече отбелязах дисертационният труд на доц.д-р Цветанка Панчева впечатлява и респектира. Нямам бележки по същината на текста, който недвусмислено показва неговата изследователска широта и задълбоченост. Публикацията на дисертационния текст би запълнила съществена празнина в историята на българската народоука и по-конкретно в областта на българското краезнание. Новото познание, което този труд ни предлага, оформено като монография ще обогатява картината на столетието в областта на краезнанието в България.

Педагогическа дейност

Професионалната ѝ биография разкрива умело съчетаване на научна, научноприложна и преподавателска дейност в областта на краезнанието. Научно-изследователската и учебно-преподавателската дейност на доц. Панчева взаимно се допълват. Научното ѝ развитие и преподавателската ѝ кариера са в непрекъснат синхрон. Научноизследователските ѝ интереси и постижения оказват влияние върху ориентацията ѝ към преподаване. Като преподавател тя се отнася професионално и отговорно към своята работа и поддържа непосредствени контакти с обучаваните от нея студенти, подпомага индивидуалното им развитие. Характерно за преподаването на Панчева е съчетаването на обзорно подготвени курсове с постоянното им обогатяване с нови акценти. от нея проблематика отразява не само научните ѝ интереси, но и много тясно е свързана с преподаваните от нея дисциплини. Вискателна е към студентите,но те я възприемат като сериозен и предан на работата си преподавател и искрено я уважават. Тя е осъществила многобройни научни ръководства на дипломни работи, болшинството от които са оценени с отлични бележки.

В личен план се радвам, че съм имала възможността да проследя развитието на Цв. Панчева от студентската скамейка до академичната ѝ последователно тематично ориентирана научна кариера. Винаги съм се възхищавала на такта ѝ при работа в колектив, от начина на организиране на работата и разпределяне на задачите. Характеризира се отличен индивидуален почерк и предложение на сериозни приносни моменти, преосмислени внимателно и задълбочено, с които логично и спокойно се заема, смелостта за категорично заявяване на научната и личната позиция.

Пред нас е солидната кандидатура на учен и преподавател със сериозни научни постижения, разностранна педагогическа дейност и значим влог в научната област на българското краезнание.

Заключение: В заключение, предвид високото ниво на интерпретация и теоретична разработка на изследвания обект, детайлното му познаване, сериозното проучване и натрупваните резултати и безспорните достойнства на дисертационния труд, убедено давам своя положителен вот и препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да присъдят научната степен „доктор на науките“ на доц. д-р Цветанка Христова Панчева в професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Книгознание, библиотекознание и библиография)

22.05.2018.

проф. д-р Елена Георгиева